

проект
вноситься народними
депутатами України

Констанкевич І.М.
Батенком Т.І.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про професійну (професійно-технічну) освіту

РОЗДІЛ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера застосування Закону

1. Цей Закон визначає правові, організаційні та економічні засади функціонування і розвитку системи професійної (професійно-технічної) освіти в Україні.

Стаття 2. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

1) **державне/регіональне замовлення на підготовку фахівців і робітничих кадрів** – засіб регулювання задоволення потреб економіки на рівні держави/регіону та суспільства у кваліфікованих кадрах, забезпечення конституційного права громадян на здобуття професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей;

2) **дуальна форма здобуття професійної (професійно-технічної) освіти** – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності), за денною формою, з практичною підготовкою на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації на основі договору;

3) **заклад професійної (професійно-технічної) освіти** – це заклад освіти, основним видом діяльності якого є освітня діяльність щодо здобуття особою кваліфікацій, що відповідають другому-п'ятому рівням Національної рамки кваліфікацій, на базі базової/повної загальної середньої освіти та/або на базі раніше отриманих кваліфікацій професійної (професійно-технічної) освіти;

4) **заклад професійної (професійно-технічної) освіти із специфічними умовами навчання** – заклад освіти державної та/або комунальної форми власності, який здійснює на певних рівнях професійної (професійно-технічної) освіти підготовку здобувачів освіти (учнів, студентів, курсантів, слухачів), для подальшої служби на відповідних посадах та з метою задоволення потреб центральних органів виконавчої влади, до сфери управління яких належить відповідний заклад освіти;

5) **засновник закладу професійної (професійно-технічної) освіти** – центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та/або юридичні особи, рішенням та за рахунок яких засновано заклад професійної (професійно-технічної) освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника;

6) **наскрізна освітня програма** – освітня програма, яка розроблена для декількох рівнів освіти;

7) **первинна професійна підготовка** – здобуття та отримання особою вперше професійних кваліфікацій другого-п'ятого рівня Національної рамки кваліфікацій за відповідною професією (групою споріднених професій);

8) **перепідготовка** – процес здобуття та отримання особою професійної кваліфікації за іншою спорідненою професією на основі раніше здобутої професійної кваліфікації відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій;

9) **підвищення кваліфікації** - здобуття та отримання особою, яка раніше здобула професійну кваліфікацію відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій за відповідною професією, нової професійної кваліфікації вищого рівня за цією ж професією та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності;

10) **повна кваліфікація** – повний перелік компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартизованим документом, які особа набула та здатна продемонструвати;

11) **професійна (професійно-технічна) освіта** – складник системи освіти, який забезпечує набуття особою професійних і ключових компетентностей та здобуття освітніх і професійних кваліфікацій, що відповідають другому-п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій, складовими якої є первинна професійна

підготовка та професійне навчання (професійно-технічне навчання, перепідготовка, підвищення кваліфікації, навчання на виробництві);

12) професійне навчання – здобуття та отримання особою нових повних / часткових професійних кваліфікацій певного рівня Національної рамки кваліфікації за певною професією (професійно-технічне навчання, перепідготовка, підвищення кваліфікації) в закладах професійної (професійно-технічної) освіти або шляхом навчання на виробництві, у сфері послуг, неформальної професійної (професійно-технічної) освіти з подальшим визнанням результатів в установленому законодавством порядку;

13) професійно-технічне навчання – здобуття та отримання особою вперше професійної кваліфікації відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій за певною професією, що здійснюється у закладах професійної (професійно-технічної) освіти або шляхом індивідуального чи курсового навчання на виробництві, у сфері послуг;

14) публічно-приватне (державно-приватне) партнерство – договірна форма співпраці між органами управління у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, закладами професійної (професійно-технічної) освіти і суб'єктами господарювання, спрямована на забезпечення узгодження інтересів всіх учасників освітнього процесу, підвищення рівня якості, формування єдиного простору професійної (професійно-технічної) освіти;

15) регіональна рада професійної (професійно-технічної) освіти – консультативно-дорадчий орган в регіоні, який формується з представників роботодавців (об'єднань роботодавців), профспілок, державних органів служби зайнятості, обласних рад, місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, закладів професійної (професійно-технічної) освіти для формування та реалізації регіональної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти;

16) рівень професійної (професійно-технічної) освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності стандарту освіти/освітньої програми, сукупністю компетентностей, які визначені стандартом освіти/освітньою програмою та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій;

17) система професійної (професійно-технічної) освіти – це сукупність рівнів професійної (професійно-технічної) освіти, стандартів професійної (професійно-технічної) освіти, ліцензійних умов, закладів професійної (професійно-технічної) освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, що провадять діяльність у сфері професійної (професійно-технічної) освіти та забезпечують здобуття професійної (професійно-технічної) освіти, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, установ, що забезпечують

здійснення зовнішнього незалежного оцінювання, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними;

18) центр професійної досконалості - це багатофункціональний та (або) багатопрофільний опорний заклад професійної (професійно-технічної) освіти, який забезпечує можливості отримання якісної первинної та безперервної, формальної й неформальної професійної освіти та навчання для всіх вікових груп населення, здобуття професійних кваліфікацій, які відповідають третьому-п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій;

20) часткова кваліфікація – частина компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартизованим документом, які особа набула та здатна продемонструвати;

21) якість професійної (професійно-технічної) освіти – відповідність результатів навчання вимогам, що встановлені законодавством, професійними стандартами/кваліфікаційними характеристиками, відповідними освітніми програмами/стандартами освіти та/або договором про надання освітніх послуг.

Стаття 3. Рівні та кваліфікації професійної (професійно-технічної) освіти

1. Рівнями професійної (професійно-технічної) освіти є:

перший (початковий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти передбачає здобуття особою кваліфікацій, що відповідають другому рівню Національної рамки кваліфікацій;

другий (базовий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти передбачає здобуття особою кваліфікацій, що відповідають третьому та четвертому рівням Національної рамки кваліфікацій;

третій (вищий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти передбачає здобуття особою кваліфікацій, що відповідають п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій.

2. У закладах професійної (професійно-технічної) освіти може здобуватись профільна середня освіта.

3. Рівні професійної (професійно-технічної) освіти можуть бути взаємопов'язані наскрізними освітніми програмами, що забезпечують формування освітніх і професійних компетентностей для реалізації навчання впродовж життя.

4. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти мають право здійснювати підготовку здобувачів освіти за відповідними стандартами фахової передвищої освіти. Ліцензування такої освітньої діяльності та акредитація відповідних освітніх програм здійснюються в установленому законодавством порядку.

5. Освітніми кваліфікаціями професійної (професійно-технічної) освіти є:

робітник – здобувається на першому (початковому) рівні професійної (професійно-технічної) освіти та передбачає здатність особи виконувати типові нескладні завдання у типових ситуаціях у чітко визначеній структурованій сфері роботи, виконання завдань під керівництвом з елементами самостійності;

кваліфікований робітник – здобувається на другому (базовому) – третьому (вищому) рівнях професійної (професійно-технічної) освіти та передбачає здатність особи виконувати виробничі завдання середньої складності за визначеними алгоритмами за встановленими нормами часу і якості або здатність особи самостійно виконувати складні спеціалізовані виробничі завдання у певній галузі професійної діяльності, зокрема в нестандартних ситуаціях, здобуття чи наявність повної загальної середньої освіти;

фаховий молодший бакалавр – здобувається на третьому (вищому) рівні професійної (професійно-технічної) освіти та рівні фахової передвищої освіти за відповідними освітніми програмами, що передбачають здатність особи самостійно виконувати складні спеціалізовані виробничі чи навчальні завдання в окремій галузі професійної діяльності та/або у процесі навчання, нести відповідальність за результати своєї діяльності та діяльності інших осіб у певних ситуаціях.

Стаття 4. Види та форми здобуття професійної (професійно-технічної) освіти

1. Видами професійної (професійно-технічної) освіти є: формальна, неформальна та інформальна освіта.

2. Держава визнає ці види освіти та створює умови для реалізації права особи на освіту впродовж життя.

3. Формами здобуття професійної (професійно-технічної) освіти, відповідно до Закону України «Про освіту» є інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); індивідуальна (екстернатна, на робочому місці (на виробництві)); дуальна.

Дуальна форма здобуття освіти передбачає:

організацію та провадження освітнього процесу спільно з роботодавцями, які забезпечують практичну підготовку здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти для виконання відповідної частини освітньої програми;

розроблення спільно з роботодавцями освітніх програм, які забезпечують практичну підготовку здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти для виконання практичної частини освітньої програми;

поєднання навчання здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти з практичною підготовкою на підприємствах, в установах, організаціях, на основі договору;

участь роботодавців у процесі оцінювання результатів навчання здобувача освіти;

отримання здобувачем освіти грошової винагороди за виконану роботу під час практичної підготовки на підприємствах, в установах, організаціях.

4. Особливості застосування форм здобуття професійної (професійно-технічної) освіти для різних рівнів освіти визначаються положеннями про форми здобуття професійної (професійно-технічної) освіти, які затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

5. Особа має право вибору форм здобуття професійної (професійно-технічної) освіти, їх інтеграції, зміни освітньої траєкторії, графіку освітнього процесу, безперервного навчання для здобуття професійних кваліфікацій на більш високих рівнях Національної рамки кваліфікацій.

6. Навчання на виробництві є формою здобуття професійної (професійно-технічної) освіти, що може здійснюватися шляхом професійно-технічного навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації з видачею документа про професійну (професійно-технічну) освіту або без такої видачі, що здійснюється безпосередньо роботодавцем та підлягає ліцензуванню відповідно до чинного законодавства.

Стаття 5. Мова у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Мовою освітнього процесу в державних і комунальних закладах професійної (професійно-технічної) освіти є державна мова.

2. Порядок та особливості використання державної мови та інших мов в освітньому процесі в закладах професійної (професійно-технічної) освіти визначається Законом України «Про освіту».

РОЗДІЛ II ДОСТУПНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Стаття 6. Право на здобуття професійної (професійно-технічної) освіти

1. Кожній особі гарантується право здобувати якісну професійну (професійно-технічну) освіту. Право на якісну і доступну професійну (професійно-технічну) освіту включає право здобувати професійну (професійно-технічну) освіту впродовж усього життя, право на безоплатну професійну (професійно-технічну) освіту у випадках і порядку, визначених Конституцією та законами України.

2. Особи вільні у виборі закладу професійної (професійно-технічної) освіти, виду, форми та способів здобуття освіти, рівня кваліфікації, професії (групи професій), спеціальності.

3. Іноземці, що перебувають в Україні на законних підставах, та особи без громадянства мають право здобувати освіту в закладах професійної (професійно-технічної) освіти України за кошти фізичних (юридичних) осіб, якщо інше не передбачено законодавством та/або міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

4. Особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту згідно із Законом України “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту”, має рівне з громадянами України право на професійну (професійно-технічну) освіту.

Стаття 7. Порядок здобуття професійної (професійно-технічної) освіти

1. Професійна (професійно-технічна) освіта здобувається на основі базової або повної загальної середньої освіти. Здобуття професійної (професійно-технічної) освіти на основі базової середньої освіти здійснюється одночасно зі здобуттям профільної середньої освіти та отриманням відповідного документа про повну загальну середню освіту.

2. Особи мають право безоплатно здобувати першу професійну (професійно-технічну) освіту на кожному рівні професійної (професійно-технічної) освіти з оплатою за рахунок видатків державного або місцевих бюджетів.

3. Особи, які з певних причин не можуть одночасно з набуттям професії здобувати повну загальну середню освіту або не мають базової середньої освіти, а також ті, які потребують реабілітації, мають право здобувати професійну (професійно-технічну) освіту без здобуття загальної середньої освіти.

4. Особи мають право повторно на тому ж рівні безоплатно здобувати професійну (професійно-технічну) освіту за іншою кваліфікацією, професією (групою професій), спеціальністю у державних і комунальних закладах професійної (професійно-технічної) освіти, якщо за станом здоров'я вони втратили можливість виконувати роботу за отриманою раніше кваліфікацією, що підтверджується висновком медико-соціальної експертної комісії, та в інших передбачених законодавством випадках.

5. Особа, яка здобула професійну (професійно-технічну) освіту відповідного рівня, може продовжити навчання на наступних рівнях освіти, у тому числі за скороченою освітньою програмою – у випадках та порядку, визначених законодавством.

6. Порядок здобуття професійної (професійно-технічної) освіти відповідного рівня, без здобуття базової або повної загальної середньої освіти встановлюється Кабінетом Міністрів України.

7. Порядок та організація первинної професійної підготовки у закладах професійної (професійно-технічної) освіти із специфічними умовами навчання визначаються спеціальними законами.

Стаття 8. Заборона дискримінації у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Право на здобуття професійної (професійно-технічної) освіти гарантується незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, кольору шкіри,

місця проживання, мови спілкування, походження, соціального і майнового стану, наявності судимості, а також інших обставин та ознак.

2. Встановлення спеціальних правил, вжиття спеціальних заходів, у тому числі застосування універсального дизайну та/або розумного пристосування, які забезпечують рівні можливості у професійної (професійно-технічної) освіти, не вважається дискримінацією.

Стаття 9. Право на професійну (професійно-технічну) освіту осіб з особливими освітніми потребами

1. Держава створює умови для здобуття професійної (професійно-технічної) освіти для осіб з особливими освітніми потребами з урахуванням здібностей та інтересів, а також забезпечує виявлення та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню потреб таких осіб у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Для первинної професійної підготовки, професійно-технічного навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації осіб з особливими освітніми потребами застосовуються види та форми здобуття освіти, що враховують їхні потреби та індивідуальні можливості.

3. Прийом осіб з особливими освітніми потребами до закладів професійної (професійно-технічної) освіти, яким не протипоказане навчання за обраною освітньою програмою, здійснюється поза конкурсом.

Розділ III ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Стаття 10. Організація освітнього процесу

1. Організація освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до Закону України «Про освіту», цього Закону, інших нормативно-правових актів, стандартів освіти, освітньої програми (освітніх програм) закладу освіти.

2. Освітній процес у закладах професійної (професійно-технічної) освіти спрямовує здобувача освіти на саморозвиток, досягнення результатів навчання, визначених стандартами освіти, здобуття повних та (або) часткових професійних кваліфікацій упродовж життя.

3. Підготовка здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється у закладах освіти, а також на підприємствах, в установах, організаціях.

4. Структура та тривалість навчального року, семестру, навчального тижня, дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу визначаються закладом професійної (професійно-технічної) освіти у межах часу, передбаченого освітньою програмою, з урахуванням вікових особливостей,

фізичного, психічного та інтелектуального розвитку здобувачів освіти, особливостей регіону відповідно до нормативно-правових актів.

5. Підприємства, установи, організації забезпечують проходження здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти практичної підготовки, яка проводиться у формі виробничого навчання та виробничої практики на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг, на підставі відповідних договорів, укладених із закладами освіти, і відповідають за створення належних умов проходження практичної підготовки, забезпечують оплату праці здобувачів освіти за фактично виконаний обсяг робіт відповідно до встановлених норм праці, дотримання вимог охорони праці і виробничої санітарії.

6. Практична підготовка здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти на підприємствах, в установах, організаціях здійснюється під керівництвом майстрів виробничого навчання закладу освіти та наставників із числа працівників таких підприємств, установ, організацій.

7. Практична підготовка здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти може здійснюватися у поєднанні з виготовленням продукції, виконанням робіт, наданням послуг.

Стаття 11. Стандарти професійної (професійно-технічної) освіти

1. Зміст професійної (професійно-технічної) освіти визначається стандартами професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти визначає вимоги до компетентностей та результатів навчання, загальний обсяг навчального навантаження здобувача професійної (професійно-технічної) освіти відповідного рівня та інші складники.

3. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти розробляється відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій, професійних стандартів (за наявності) /кваліфікаційних характеристик професій, потреб ринку праці.

4. Стандарти професійної (професійно-технічної) освіти розробляються та затверджуються у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, за погодженням із заінтересованими центральними органами виконавчої влади та роботодавцями/ об'єднаннями організацій роботодавців.

5. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти визначає такі групи компетентностей:

професійні;
ключові.

6. Групи компетентностей можуть складатись з відповідних підгруп.

7. Стандарти професійної (професійно-технічної) освіти розробляються за компетентнісним підходом на основі професійних стандартів та функціонального аналізу кваліфікаційних характеристик.

8. Структура, методичні рекомендації розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 12. Освітні програми професійної (професійно-технічної) освіти

1. Основою для розроблення освітньої програми професійної (професійно-технічної) освіти є стандарт професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Освітня програма визначає комплекс освітніх компонентів у межах професійних кваліфікацій професії (групи професій), спеціальності або професійної діяльності, що містить:

1) вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за такою програмою;

2) перелік компетентностей і логічну послідовність їх набуття;

3) обсяг навчального навантаження, необхідний для виконання програми;

4) робочі навчальні плани;

5) очікувані результати навчання та критерії оцінювання здобувачів освіти.

3. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти, що здійснюють освітню діяльність на різних рівнях освіти, можуть використовувати наскрізні освітні програми, які охоплюють різні рівні освіти.

Стаття 13. Оцінювання результатів навчання

1. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти під час освітнього процесу здійснюють поточне та проміжне оцінювання результатів навчання.

2. Оцінювання та встановлення освітньої кваліфікації здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється закладами професійної (професійно-технічної) освіти.

3. Оцінювання та встановлення професійної кваліфікації здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється кваліфікаційними центрами або уповноваженими на це суб'єктами освітньої діяльності.

Стаття 14. Прийом на навчання до закладів професійної (професійно-технічної) освіти

1. Прийом осіб на навчання до закладу професійної (професійно-технічної) освіти незалежно від форми власності здійснюється відповідно до правил прийому, що розробляються закладами професійної (професійно-технічної) освіти згідно з типовими умовами прийому, які затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері освіти і науки.

2. Прийом на навчання за освітніми програмами може здійснюватися на конкурсній основі.

3. Прийом осіб на навчання за програмами перепідготовки або підвищення кваліфікації за результатами неформального та/або формального професійного навчання, у тому числі виробничого досвіду, передбачає вхідне оцінювання для врахування набутих компетентностей при формуванні освітніх програм, робочих навчальних планів та навчальних програм із відповідним строком навчання у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 15. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти

1. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть бути відраховані із закладу професійної (професійно-технічної) освіти:

- 1) у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньою програмою;
  - 2) за власним бажанням;
  - 3) за невиконання освітньої програми;
  - 4) за порушення вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку закладу професійної (професійно-технічної) освіти, за грубе порушення вимог академічної доброчесності;
  - 5) у зв'язку із переведенням до іншого закладу освіти для продовження навчання;
  - 6) за невиконання (порушення) умов договору, укладеного між закладом професійної (професійно-технічної) освіти та здобувачем освіти, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- в інших передбачених законодавством випадках.

2. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть переривати навчання у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої програми.

3. Здобувачам професійної (професійно-технічної) освіти може надаватися академічна відпустка у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо), не більше ніж на один календарний рік, одноразово під час опанування відповідної освітньої програми, якщо інше не встановлено законом або договором.

4. У разі відрахування із закладу професійної (професійно-технічної) освіти здобувачі освіти можуть пройти в установленому порядку процедуру присудження часткової професійної кваліфікації та отримати сертифікат. Часткова професійна кваліфікація може бути присуджена в разі здобуття особою частини компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом.

5. Здобувачам професійної (професійно-технічної) освіти, які відраховані із закладу освіти до завершення повного курсу навчання за освітньою програмою та не здобули повної або часткової професійної кваліфікації, видається довідка про навчання.

6. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть бути переведені:

1) з одного закладу професійної (професійно-технічної) освіти до іншого у межах споріднених професій;

2) з одного напряму професійної підготовки на інший у межах споріднених професій.

Порядок переведення здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до порядку, затвердженого центральним органом виконавчої влади з питань освіти і науки.

7. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти, які з певних причин не завершили навчання за освітньою програмою, мають право на продовження навчання у будь-якому закладі професійної (професійно-технічної) освіти за відповідною освітньою програмою відповідно до порядку, затвердженого центральним органом виконавчої влади з питань освіти і науки.

Стаття 16. Документи про професійну (професійно-технічну) освіту

1. Після завершення навчання за освітньою програмою відповідного рівня професійної (професійно-технічної) освіти та на підставі оцінювання результатів навчання здобувачі освіти отримують такі документи про освіту:

сертифікат – документ, який отримують особи, які здобули часткову професійну кваліфікацію, що визначена відповідним стандартом, та пройшли процедуру присвоєння часткової професійної кваліфікації або завершили короткострокові програми підвищення кваліфікації, що не передбачають процедуру присвоєння кваліфікацій;

свідоцтво – документ, який отримують здобувачі освіти, які успішно завершили освітню програму професійного навчання та здобули за результатами оцінювання професійну кваліфікацію, що відповідає другому-п'ятому рівням Національної рамки кваліфікацій;

диплом – документ, який отримують здобувачі освіти, які успішно завершили освітню програму первинної професійної підготовки і здобули за результатами оцінювання освітню та професійну кваліфікації, що відповідають другому – п'ятому рівням Національної рамки кваліфікацій або документ, який отримують здобувачі освіти, які успішно завершили, освітню програму фахового молодшого бакалавра і здобули за результатом оцінювання освітню та професійну кваліфікації, що відповідають п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій.

2. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти має право видавати документи про професійну (професійно-технічну) освіту державного зразка тільки за акредитованими освітніми програмами.

3. За неакредитованими освітніми програмами заклад професійної (професійно-технічної) освіти має право видавати документ про професійну (професійно-технічну) освіту власного зразка, схвалений на педагогічній раді та затверджений наказом керівника.

4. Документи про професійну (професійно-технічну) освіту для здобувачів освіти, які навчалися за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, виготовляються за рахунок коштів відповідних бюджетів.

5. Інформація про видані документи про освіту вноситься закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими суб'єктами освітньої діяльності до Єдиної державної електронної бази з питань освіти, крім випадків передбачених законодавством.

Розділ IV УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 17. Учасники освітнього процесу

1. Учасниками освітнього процесу на рівнях професійної(професійно-технічної) освіти освіти та на рівнях профільної середньої освіти, фахової передвищої освіти є:

- 1) здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти, профільної середньої освіти, фахової передвищої освіти;
- 2) педагогічні працівники;
- 3) наставники на підприємствах, в установах, організаціях;
- 4) батьки або законні представники здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, профільної середньої освіти, фахової передвищої освіти;
- 5) асистенти, які забезпечують здобуття освіти особам з особливими освітніми потребами;
- 6) інші особи, які можуть залучатись до освітнього процесу.

Стаття 18. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти

1. Здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти є:

учні – особи, які здобувають профільну середню та професійну (професійно-технічну) освіту за кваліфікаціями другого-третього рівнів Національної рамки кваліфікацій, та зараховані на навчання для здобуття первинної професійної підготовки у встановленому порядку до закладу професійної (професійно-технічної) освіти на базі базової та незавершеної базової загальної середньої освіти;

студенти – особи, які здобувають професійну (професійно-технічну) освіту за кваліфікаціями другого-п'ятому рівнях Національної рамки кваліфікацій, та зараховані на навчання для здобуття первинної професійної підготовки у встановленому порядку до закладу професійної (професійно-технічної) освіти на базі повної загальної середньої освіти або здобутого кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник»;

слухачі – особи, які здобувають професійну (професійно-технічну) освіту за кваліфікаціями, що відповідають другому-п'ятому рівням Національної рамки кваліфікацій, та зараховані на професійне навчання у встановленому порядку до

закладу професійної (професійно-технічної) освіти, підприємства, організації, установи за відповідними освітніми програмами;

курсанти – особи, які здобувають професійну (професійно-технічну) освіту за кваліфікаціями, що відповідають третьому-п'ятому рівням Національної рамки кваліфікацій, та зараховані у встановленому порядку до закладу спеціалізованої професійної (професійно-технічної) освіти або закладу професійної (професійно-технічної) освіти із специфічними умовами навчання і яким присвоєно звання рядового, сержантського (старшинського) чи молодшого начальницького складу або таке звання вони мали на момент вступу на навчання. Правовий статус курсантів як учасників освітнього процесу регулюється спеціальним законодавством.

Стаття 19. Правовий статус здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти

1. Правовий статус здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти як учасників освітнього процесу, їх права та обов'язки визначаються Законом України «Про освіту», цим Законом та іншими нормативно-правовими актами. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть мати також інші права та обов'язки, передбачені установчими документами закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти мають право на:

- 1) професійне навчання впродовж життя та академічну мобільність;
- 2) вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм;
- 3) забезпечення стипендіями на рівні фахової передвищої освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, іншими виплатами, передбаченими законодавством;
- 4) забезпечення спеціальним одягом, спеціальним взуттям та засобами індивідуального захисту здобувачів освіти, для яких їх застосування є обов'язковим під час освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- 5) збереження місця навчання на період проходження військової служби за призовом та/або під час мобілізації, на особливий період;
- 6) участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти;
- 7) пільговий проїзд у транспорті, у встановленому законодавством порядку;
- 8) самостійне працевлаштування після завершення навчання, крім випадків передбачених договором або законом;

інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами.

3. За досягнення високих результатів у навчанні, активну участь у трудовій (виробничій) діяльності, за інші досягнення до здобувачів професійної освіти

можуть застосовуватися різні форми заохочення, передбачені законодавством та статутом закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

4. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти зобов'язані:

1) дотримуватися вимог законодавства, статуту, правил внутрішнього розпорядку закладу професійної (професійно-технічної) освіти та правил проживання у гуртожитках;

2) дотримуватися умов договорів про надання освітніх послуг, укладених закладом професійної (професійно-технічної) освіти та фізичною або юридичною особою;

3) дотримуватися академічної доброчесності;

4) виконувати (у тому числі під час проходження виробничої практики) вимоги з охорони праці та безпеки життєдіяльності, передбачені відповідними правилами та інструкціями, особисто відповідати за їх порушення;

5) відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля.

5. За невиконання обов'язків і порушення статуту, правил внутрішнього розпорядку закладу професійної (професійно-технічної) освіти, незадовільну успішність, порушення правил академічної доброчесності до здобувача професійної (професійно-технічної) освіти можуть застосовуватися такі заходи впливу як попередження, догана, позбавлення стипендіального забезпечення, відрахування із закладу професійної (професійно-технічної) освіти за рішенням педагогічної ради закладу освіти.

Стаття 20. Навчальний час здобувача професійної (професійно-технічної) освіти

1. Навчальний час здобувача професійної (професійно-технічної) освіти визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година;

урок виробничого навчання;

навчальний день;

навчальний тиждень;

навчальний семестр;

навчальний рік.

3. Тривалість облікових одиниць навчального часу та перерв між ними під час навчання у закладі професійної (професійно-технічної) освіти визначається законодавством. Тривалість перерв протягом робочого дня під час виробничого навчання і виробничої практики визначається режимом роботи підприємства, установи, організації згідно з законодавством України.

4. Навчальний (робочий) час здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти в період проходження виробничої та інших видів практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації з урахуванням вимог трудового законодавства України.

5. Навчальний час здобувачів освіти може бути організовано відповідно до їх індивідуальних потреб, умов освітнього процесу на підставі договору.

Стаття 21. Педагогічні працівники

1. Педагогічним працівником може бути особа, яка має педагогічну освіту, іншу вищу, фахову передвищу або професійну (професійно-технічну) освіту, що відповідає кваліфікаційним вимогам до відповідних посад педагогічних працівників, належний рівень професійної підготовки, вільно володіє державною мовою, здійснює педагогічну, навчальну, навчально-виховну, навчально-виробничу, навчально-практичну, методичну та організаційну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки.

2. Перелік посад педагогічних—працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. Педагогічні працівники призначаються на посаду керівником закладу професійної (професійно-технічної) освіти у встановленому законодавством порядку.

4. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти у встановленими законодавством порядку забезпечує педагогічним працівникам підвищення кваліфікації із збереженням їм середньої заробітної плати та основного місця роботи.

5. Результати підвищення кваліфікації педагогічних працівників враховуються під час атестації та/або підтвердження їх кваліфікації (сертифікації).

Стаття 22. Права, обов'язки та соціальні гарантії педагогічних та інших працівників у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Права, обов'язки та соціальні гарантії педагогічних працівників визначаються Законом України “Про освіту”, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, а також установчими документами закладу освіти, колективним і трудовим договором.

2. На працівників навчально-виробничих, виробничих підрозділів, навчально-дослідних господарств закладів професійної (професійно-технічної) освіти поширюються гарантії визначені Законом України “Про охорону праці” (для відповідних працівників).

3. Педагогічні працівники закладу професійної (професійно-технічної) освіти мають право на:

- 1) належні умови для здійснення ними освітньої діяльності;
- 2) захист професійної честі та гідності;
- 3) справедливе та об'єктивне оцінювання своєї професійної діяльності;
- 4) індивідуальну освітню (наукову, мистецьку та іншу) діяльність за межами закладу освіти;

5) участь в обговоренні та вирішенні питань, що стосуються діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

6) вибір методів та засобів навчання, що забезпечують якість освітнього процесу;

7) розроблення авторських програм, вибір педагогічних технологій під час освітньої діяльності;

8) заохочення, передбачені статутом закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

9) користування бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами навчальних, спортивних, культурно-освітніх підрозділів закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

10) самостійне обрання форми і місця підвищення кваліфікації, стажування на підприємствах, в установах, організаціях за напрямом своєї педагогічної діяльності;

творчу відпустку строком до одного року не більше одного разу на 10 років із зарахуванням до стажу роботи;

11) забезпечення службовим житлом у порядку, передбаченому законодавством;

12) безпечні і нешкідливі умови праці;

13) участь у громадському самоврядуванні закладу освіти;

14) участь у роботі колегіальних органів управління закладу освіти.

5. Педагогічні працівники закладу професійної (професійно-технічної) освіти зобов'язані:

1) дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього трудового розпорядку закладу професійної освіти, умов укладених з ними трудових договорів;

2) дотримуватися норм педагогічної етики, ставитися з повагою до інших осіб, які беруть участь в освітньому процесі;

3) належно виконувати свої посадові обов'язки;

4) дотримуватися академічної доброчесності та сприяти її дотриманню здобувачами освіти в освітньому процесі;

5) захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного і психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;

6) виховувати у здобувачів освіти повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України та навколишнього природного середовища;

7) дотримуватися правил охорони праці і безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, забезпечувати їх належне виконання здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти під час освітньої та позаурочної діяльності;

8) дбайливо ставитись до майна закладу професійної освіти, роботодавця.

Стаття 23. Робочий час педагогічних працівників

1. Робочий час педагогічних працівників регулюється Кодексом Законів про працю України, а також встановлюється правилами внутрішнього трудового розпорядку закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Робочий час викладачів закладу професійної (професійно-технічної) освіти включає час на виконання навчальної, методичної, наукової, виховної, організаційної роботи.

3. Ставка заробітної плати викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти встановлюється в обсязі 720 годин педагогічного навчантаження на навчальний рік.

4. Відволікання педагогічних працівників від виконання професійних обов'язків не допускається, за винятком випадків, передбачених законодавством. Залучення педагогічних працівників до роботи, не передбаченої трудовим договором, може здійснюватися лише за їхньою згодою або у випадках, передбачених законодавством.

5. Робочий час інших працівників закладу професійної (професійно-технічної) освіти встановлюється відповідно до законодавства та залежно від режиму роботи такого закладу освіти.

Стаття 24. Оплата праці педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти

1. Оплата праці педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється за рахунок коштів державного та/або місцевого бюджетів, коштів засновників, власних надходжень закладів освіти, грантів, а також інших джерел, не заборонених законодавством, відповідно до Закону України "Про освіту".

2. Оплата праці педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється в розмірі не нижче середньої заробітної плати педагогічних працівників закладів загальної середньої та фахової передвищої освіти у регіоні.

Стаття 25. Асистент здобувача професійної (професійно-технічної) освіти з особливими освітніми потребами

1. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти з особливими освітніми потребами мають право здобувати професійну (професійно-технічну) освіту за допомогою асистента здобувача освіти, який може здійснювати у тому числі фізичний супровід.

2. Функцію асистента здобувача освіти можуть виконувати батьки здобувача освіти або визначена ними на основі відповідного договору особа.

3. Асистент здобувача освіти має відповідати вимогам законодавства, які поширюються на педагогічних працівників (крім вимог щодо обов'язкової наявності педагогічної освіти та/або професійної кваліфікації педагогічного працівника).

4. Питання щодо допущення асистента здобувача освіти до участі в освітньому процесі, форм, способів, механізмів такої участі вирішує педагогічна рада закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

5. Асистент здобувача освіти допускається до участі в освітньому процесі для виконання його функцій виключно за умови проходження відповідної підготовки (не менше трьох кредитів ЄКТС), що підтверджена відповідним документом.

Розділ V

ЗАКЛАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Стаття 26. Організаційно-правовий статус закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти має право набувати особисті немайнові та майнові права, нести обов'язки, виступати стороною у судовому процесі, мати у власності кошти та інше майно відповідно до законодавства.

2. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти має самостійний баланс, розрахункові та інші рахунки в фінансових установах та може мати бланки, печатки та штампи зі своїм найменуванням та символікою.

3. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти може провадити освітню діяльність на певному рівні профільної середньої, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти або здійснювати освітню діяльність одночасно на різних рівнях освіти, за різними видами освіти за умови наявності відповідної ліцензії, виданої в установленому законодавством порядку.

4. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти мають право здійснювати інноваційну, експериментальну діяльність та можуть укладати з цією метою відповідні договори про співпрацю з закладами освіти (науковими установами), іншими юридичними та фізичними особами.

5. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти за формою власності може бути:

державним – заснований розпорядчим актом органу державної влади;

комунальним – заснований розпорядчим актом сільської, селищної, міської (районної в місті), районної, обласної ради;

приватним – заснований рішенням фізичної та/або юридичної особи приватного права.

6. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти, незалежно від форми власності, може належати двом або більше суб'єктам на праві спільної власності.

Порядок володіння, користування та розпорядження закладом професійної (професійно-технічної) освіти, що є у власності двох або більше суб'єктів встановлюється Цивільним Кодексом України та іншими законами України.

7. Права і обов'язки закладів професійної (професійно-технічної) освіти реалізуються через їх органи управління відповідно до законодавства та установчих документів закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

8. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти може мати у своєму складі територіально відокремлені структурні підрозділи.

9. Структурний підрозділ діє відповідно до статуту закладу професійної (професійно-технічної) освіти та на підставі положення про нього, затвердженого керівником закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

10. Права та обов'язки закладу професійної (професійно-технічної) освіти, передбачені цим Законом має також фізична особа - підприємець або структурний підрозділ юридичної особи приватного чи публічного права, які провадять освітню діяльність у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

Стаття 27. Утворення, реорганізація, ліквідація закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. Рішення про утворення, реорганізацію, ліквідацію закладу професійної (професійно-технічної) освіти незалежно від підпорядкування і форми власності приймає його засновник (засновники).

2. Мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти державної та комунальної форми власності формується з урахуванням соціально-економічної та демографічної ситуації, а також відповідно до освітніх та інших потреб територіальної громади та/або суспільства.

3. У разі реорганізації чи ліквідації закладу професійної (професійно-технічної) освіти засновник зобов'язаний забезпечити здобувачам освіти можливість завершити здобуття професійної (професійно-технічної) освіти.

4. Заклади можуть бути передані засновниками у комунальну чи державну власність у порядку, передбаченому чинним законодавством.

Стаття 28. Установчі документи закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. Установчими документами закладу професійної (професійно-технічної) освіти є статут закладу, а також у випадках, визначених цим Законом, засновницький договір, укладеним між засновниками закладу.

2. Статут закладу професійної (професійно-технічної) освіти затверджується засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом та може містити інформацію, зокрема про:

- 1) повне та скорочене найменування;
- 2) форму власності, організаційно-правову;
- 3) форму та тип закладу;
- 4) місцезнаходження;

- 5) структурні підрозділи закладу, зокрема філії;
  - 6) систему управління закладом, права та обов'язки його органів управління, порядок прийняття ними рішень;
  - 7) мету, завдання, принципи діяльності;
  - 8) повноваження органів громадського самоврядування (у разі їх створення);
  - 9) джерела надходження і порядок використання коштів і майна.
3. Положення статуту не можуть суперечити законодавству.
4. Засновницький договір може містити інформацію, зокрема про:
- 1) засновника (засновників);
  - 2) повне найменування закладу та порядок затвердження його статуту;
  - 3) права, обов'язки, порядок взаємодії засновників;
  - 4) організацію освітнього процесу в закладі та його структурних підрозділах.

Стаття 29. Найменування закладу професійної (професійно-технічної) освіти

- 1. Найменування закладу професійної (професійно-технічної) освіти включає інформацію про його назву та організаційно-правову форму.
- 2. Найменування закладу професійної (професійно-технічної) освіти може додатково містити інформацію про тип, територіальну приналежність (найменування адміністративно-територіальної одиниці за його місцезнаходженням), номер закладу чи найменування засновника (засновників), а також присвоєне відповідно до вимог законодавства ім'я (псевдонім) суспільно-політичного і громадського діяча, захисника Вітчизни, діяча науки, освіти, культури та інших сфер суспільного життя.
- 3. Скорочене найменування визначається у статуті закладу освіти.

Стаття 30. Автономія закладів професійної (професійно-технічної) освіти

- 1. Держава гарантує академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
- 2. Автономія закладу професійної (професійно-технічної) освіти передбачає:
  - 1) самостійність у прийнятті рішень стосовно організації освітнього процесу;
  - 2) провадження економічної, фінансово-господарської та іншої діяльності відповідно до законодавства та статуту закладу освіти;
  - 3) незалежність у прийнятті рішень внутрішнього управління;
  - 4) самостійність добору і розстановки кадрів у межах, встановлених цим Законом.

Стаття 31. Повноваження закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти має право:
  - 1) формувати пропозиції щодо обсягів державного/регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів та подавати їх до відповідних органів управління освітою;
  - 2) самостійно розробляти освітні програми, в тому числі наскрізні освітні програми для забезпечення різнорівневої безперервної освіти впродовж життя;
  - 3) самостійно розробляти навчальні плани та програми, у тому числі корекційно-розвивальні для осіб із особливими освітніми потребами;
  - 4) визначати порядок організації освітнього процесу;
  - 5) розробляти і впроваджувати програми професійного розвитку для реалізації принципу навчання впродовж життя;
  - 6) надавати додаткові освітні та інші послуги відповідно до законодавства;
  - 7) видавати документи про професійну (професійно-технічну) освіту власного зразка;
  - 8) встановлювати власні форми морального та матеріального заохочення здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти та працівників;
  - 9) проводити профорієнтаційну роботу для сприяння професійному самовизначенню молоді та інших категорій населення;
  - 10) утворювати структурні підрозділи (в тому числі відокремлені), філії, навчальні (навчально-дослідні) господарства сільськогосподарського (аграрного) виробництва, відділення, навчально-виробничі майстерні, підприємства, цехи, дільниці, бази виробничої практики та полігони для виконання основних завдань закладу освіти;
  - 11) ініціювати утворення та брати участь в об'єднаннях закладів професійної (професійно-технічної) освіти за територіальною чи галузевою (відомчою) ознакою;
  - 12) створювати належні умови для оцінювання результатів освітньої діяльності незалежними установами з оцінювання та забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти;
  - 13) подавати в установленому порядку статистичну та інші форми звітності;
- надавати інформацію щодо діяльності закладу освіти в інформаційному просторі.

Стаття 32. Типи закладів професійної (професійно-технічної) освіти

1. До закладів професійної (професійно-технічної) освіти належать:

професійний ліцей – заклад професійної (професійно-технічної) освіти, що здійснює різнорівневу підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації, що відповідають 2-3 рівням Національної рамки кваліфікацій,

здійснює професійне навчання незайнятого населення, в тому числі безробітних, а також забезпечує здобуття базової та/або профільної середньої освіти;

професійний коледж – заклад професійної (професійно-технічної) освіти певного профільного спрямування, що надає освітні послуги за всіма видами професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, забезпечує здобуття кваліфікацій, що відповідають 2-5 рівням Національної рамки кваліфікацій, здійснює професійне навчання незайнятого населення, в тому числі безробітних, а також забезпечує здобуття профільної середньої освіти.

центр професійної (професійно-технічної) освіти – багатопрофільний різнорівневий заклад освіти, що забезпечує здобуття кваліфікацій, які відповідають 2-5 рівням Національної рамки кваліфікацій, здійснює підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кваліфікованих кадрів для різних видів економічної діяльності, професійне навчання незайнятого населення, в тому числі безробітних, а також забезпечує здобуття базової, профільної середньої освіти, фахової передвищої освіти;

центр професійного розвитку працівників – заклад професійної (професійно-технічної) освіти, що може утворюватися як юридична особа або без такого статусу (у складі підприємств, установ, організацій), реалізує стандарт професійної (професійно-технічної) освіти та/або власні освітні програми для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кваліфікованих робітників, здійснює професійне навчання незайнятого населення, в тому числі безробітних.

2. У системі професійної (професійно-технічної) освіти можуть діяти інші типи закладів освіти із специфічними умовами навчання.

3. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти можуть набувати статусу центру професійної досконалості.

Стаття 33. Система управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти

1. Управління державним та комунальним закладом професійної (професійно-технічної) освіти здійснюють:

- засновник (засновники) або (та) уповноважений ним (ними) орган;
- керівник закладу освіти;
- педагогічна рада;
- наглядова (підклубальна) рада.

2. Органи громадського самоврядування мають право брати участь в управлінні закладом освіти у порядку та межах, визначених Законом України «Про освіту», цим Законом та установчими документами закладу.

3. Управління приватними закладами професійної освіти визначається засновником закладу.

Стаття 34. Засновник (засновники) закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. Права та обов'язки засновника (засновників) закладу професійної (професійно-технічної) освіти визначаються цим Законом, Законом України «Про освіту» та іншими законами України.

2. Засновник закладу професійної (професійно-технічної) освіти або уповноважена ним особа:

1) затверджує статут (його нову редакцію), укладає засновницький договір у випадках, визначених законами України;

2) затверджує положення про конкурс на посаду керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти та склад конкурсної комісії;

3) за поданням закладу освіти затверджує стратегію і перспективний план розвитку закладу освіти та забезпечує фінансування його виконання;

4) створює та ліквідує структурні підрозділи у заснованих ним закладах освіти;

5) здійснює контроль за використанням закладом освіти публічних коштів;

6) здійснює контроль за недопущенням привілеїв чи обмежень (дискримінації) за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

7) реалізує інші права, передбачені цим та іншими законами України.

3. Засновник закладу освіти зобов'язаний забезпечити:

1) утримання та розвиток матеріально-технічної бази заснованого ним закладу освіти на рівні, достатньому для виконання вимог стандартів професійної (професійно-технічної) освіти, ліцензійних умов провадження освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, вимог охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки та інших вимог законодавства;

2) створення освітнього середовища, що забезпечує безперешкодний доступ до освітнього процесу, зокрема для осіб з особливими освітніми потребами, у тому числі шляхом використання універсального дизайну та розумного пристосування;

3) можливість учнів завершити навчання у разі реорганізації чи ліквідації закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

4) оприлюднення всієї публічної інформації відповідно до вимог законів України «Про освіту», «Про доступ до публічної інформації» та «Про відкритість використання бюджетних коштів».

Стаття 35. Керівник закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. Керівником (директором) державного та комунального закладу професійної (професійно-технічної) освіти може бути особа, яка є громадянином України, вільно володіє державною мовою, має вищу освіту ступеня не нижче магістра, стаж педагогічної та/або науково-педагогічної роботи не менше трьох років. До зазначеного стажу також зараховується стаж роботи на керівних

посадах за професійним або фаховим спрямуванням, що відповідає профілю закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Повноваження та відповідальність керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти визначаються законом та установчими документами закладу освіти. Додаткові права та обов'язки керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти можуть також визначатися строковим трудовим договором.

3. Не може обіймати посаду керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти особа, яка:

- 1) є недієздатною або цивільна дієздатність якої обмежена;
- 2) має судимість за вчинення злочину;
- 3) позбавлена права обіймати відповідну посаду;
- 4) за рішенням суду була визнана винною у вчиненні корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення – протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;
- 5) підпадає під заборону, встановлену Законом України «Про очищення влади».

3. Керівник закладу професійної (професійно-технічної) освіти має право:

- 1) діяти від імені закладу без довіреності та представляти заклад у правовідносинах з іншими особами;
- 2) підпису на документах з питань освітньої, фінансово-господарської та іншої діяльності закладу;
- 3) приймати рішення щодо діяльності закладу в межах повноважень, визначених законодавством та строковим договором, у тому числі розпоряджатися в установлених межах та порядку майном закладу та його коштами;
- 4) призначати, переводити та звільняти працівників закладу, визначати їх функціональні обов'язки, заохочувати та притягати до дисциплінарної відповідальності, а також вирішувати інші питання, пов'язані з трудовими відносинами, відповідно до вимог законодавства;
- 5) визначати режим роботи закладу;
- 6) ініціювати перед засновником або уповноваженим ним органом питання щодо створення або ліквідації структурних підрозділів;
- 7) видавати у межах своєї компетенції накази і контролювати їх виконання;
- 8) укладати угоди (договори, контракти) з фізичними та/або юридичними особами в межах власних повноважень;
- 9) ініціювати проведення зовнішнього моніторингу якості освіти та/або освітньої діяльності закладу, позапланового інституційного аудиту та/або громадської акредитації закладу;
- 10) приймати рішення з інших питань у межах своїх повноважень.

4. Керівник закладу професійної (професійно-технічної) освіти зобов'язаний:

- 1) розробити кошторис та подати його засновнику або уповноваженому ним органу на затвердження;

- 2) провадити фінансово-господарську діяльність закладу в межах затвердженого кошторису;
- 3) забезпечити розроблення та виконання стратегії і перспективного плану розвитку закладу освіти;
- 4) затвердити правила внутрішнього розпорядку та посадові обов'язки працівників закладу;
- 5) організовувати освітній процес та видачу документів про освіту;
- 6) створювати умови для реалізації прав та обов'язків усіх учасників освітнього процесу, у тому числі реалізації академічних свобод педагогічних працівників, індивідуальної освітньої траєкторії, формування у разі потреби індивідуального навчального плану;
- 7) затвердити положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в закладі освіти, забезпечити її створення та функціонування;
- 8) забезпечувати контроль за результатами навчання, визначених стандартами освіти;
створювати необхідні умови для атестації, підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- 9) сприяти проходженню сертифікації педагогічними працівниками закладу;
- 10) сприяти захисту здобувачів освіти та педагогічних працівників від будь-яких форм фізичного або психологічного насильства у закладі;
- 11) сприяти організації харчування та медичному обслуговуванню здобувачів освіти;
- 12) створювати необхідні умови для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами;
- 13) забезпечувати відкритість і прозорість діяльності закладу, зокрема шляхом оприлюднення публічної інформації відповідно до вимог законів України «Про освіту», «Про доступ до публічної інформації» та «Про відкритість використання публічних коштів» та інших законів України;
- 14) забезпечити дотримання вимог щодо охорони дитинства, охорони праці, санітарно-протиепідемічних, санітарно-гігієнічних та протипожежних норм і правил, вимог техніки безпеки;
- 15) здійснювати зарахування, переведення, відрахування здобувачів освіти відповідно до вимог законодавства, а також заохочення та притягнення до відповідальності учнів;
- 16) щорічно звітувати про свою роботу на конференції колективу
виконувати інші обов'язки, покладені на нього Законом України «Про освіту» законодавством, статутом закладу освіти, колективним договором (у разі наявності) та строковим трудовим договором.

Стаття 36. Обрання, призначення та звільнення керівника професійної (професійно-технічної) освіти

1. Керівник державного, комунального закладу професійної (професійно-технічної) освіти обирається на посаду за результатами конкурсу, що

проводиться відповідно до вимог цього Закону та положення про конкурс, затвердженого засновником або уповноваженим ним органом (посадовою особою).

2. Керівник приватного закладу професійної (професійно-технічної) освіти обирається та призначається засновником (засновниками) відповідно до установчих документів закладу.

3. Рішення про проведення конкурсу приймається засновником державного чи комунального закладу професійної (професійно-технічної) освіти або уповноваженим ним органом (посадовою особою) із урахуванням позиції трудового колективу.

4. Порядок та умови проведення конкурсу визначаються Положенням про конкурс.

5. Особа призначається на посаду керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти на підставі строкового трудового договору, строком на шість років (на два роки – для особи, яка призначається на посаду керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти вперше) на підставі рішення конкурсної комісії та відповідно до примірного строкового трудового договору, затвердженого центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Після закінчення строку, на який укладено трудовий договір, трудові відносини припиняються.

6. Керівник закладу професійної (професійно-технічної) освіти звільняється з посади у зв'язку із закінченням строку трудового договору, що не може бути продовжений на невизначений строк, або достроково відповідно до вимог законодавства та умов укладеного строкового трудового договору.

7. Припинення строкового трудового договору у зв'язку із закінченням строку його дії або його дострокове розірвання за ініціативою керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідною посадовою особою засновника або уповноваженого ним органу з підстав та у порядку, визначених трудовим законодавством.

8. За ініціативою засновника або уповноваженого ним органу строковий трудовий договір може бути розірваний достроково на підставі рішення відповідної ради (для комунальних закладів освіти) або керівника відповідного державного органу (для державних закладів освіти) з підстав та у порядку, визначених трудовим законодавством.

9. Підставами дострокового звільнення керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти, які мають бути передбачені у строковому трудовому договорі, є:

1) неналежне виконання інших обов'язків керівника, визначених цим Законом;

2) порушення прав здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти або педагогічних працівників, що встановлено рішенням суду, яке набрало законної сили;

3) порушення вимог статей 30 та 31 Закону України «Про освіту»;

4) не усунення у визначений строк порушень вимог законодавства, виявлених під час інституційного аудиту.

Розділ VI

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Стаття 37. Система забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти

1. Система забезпечення якості у сфері професійної (професійно-технічної) освіти формується відповідно до Закону України «Про освіту» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом та включає:

- 1) систему забезпечення якості в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти);
- 2) систему зовнішнього забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти;
- 3) систему забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Система забезпечення якості у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти) може включати:

- 1) стратегію та процедури забезпечення якості освіти;
- 2) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- 3) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання освітньої діяльності педагогічних працівників;
- 4) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
- 7) створення у закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;
- інші процедури, інструменти та заходи, що визначаються закладом освіти.

3. Внутрішня система забезпечення якості освіти формується відповідно до типових правил і рекомендацій, що розробляються центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти та затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

4. Система зовнішнього забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти може включати:

- 1) інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості освіти, зокрема:

ліцензування освітньої діяльності;
 акредитацію освітніх програм;
 громадську акредитацію закладів освіти;
 зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання стосовно професійних кваліфікацій;
 інституційний аудит;
 моніторинг якості освіти;
 атестацію педагогічних працівників;
 сертифікацію педагогічних працівників;
 громадський нагляд;
 2) кваліфікаційні центри;
 3) незалежні установи оцінювання та забезпечення якості освіти.

5. Система зовнішнього забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти та система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, визначаються цим Законом відповідно до Закону України «Про освіту».

6. Типові правила і рекомендації щодо забезпечення якості освіти містять процедури, правила, механізми та критерії якості освіти і освітньої діяльності, що застосовуються закладами освіти на добровільній основі, крім випадків, якщо обов'язковість їх застосування чи виконання встановлена нормативно-правовими актами.

7. Типові правила і рекомендації щодо забезпечення якості освіти оприлюднюються на веб-сайті центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти впродовж 10 робочих днів з дня їх офіційного оприлюднення з безоплатним доступом до них.

Стаття 38. Забезпечення академічної доброчесності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Кожен учасник освітнього процесу в закладі освіти зобов'язаний дотримуватися академічної доброчесності.

2. Система та механізми забезпечення академічної доброчесності в закладах професійної (професійно-технічної) освіти за формуються відповідно до Закону України «Про освіту» з урахуванням вимог, визначених цим Законом.

Стаття 39. Ліцензування освітньої діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти

1. Освітня діяльність у сфері професійної (професійно-технічної) освіти провадиться на підставі ліцензій, які видаються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

2. Ліцензійні умови визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки та затверджуються Кабінетом Міністрів України.

3. Підставами для переоформлення ліцензії на провадження освітньої діяльності є:

1) ліквідація, реорганізація, зміна найменування чи місцезнаходження закладу професійної (професійно-технічної) освіти; закладу вищої освіти, де провадить освітню діяльність заклад професійної (професійно-технічної) освіти як структурний підрозділ, інших суб'єктів освітньої діяльності;

2) ліквідація, реорганізація, зміна найменування чи місцезнаходження структурного підрозділу закладу професійної (професійно-технічної) освіти, який провадить освітню діяльність професійної (професійно-технічної) освіти;

3) зміна назви професії.

4. Переоформлення ліцензії на провадження освітньої діяльності здійснюється без проведення процедури ліцензування. У разі реорганізації юридичних осіб, що мають ліцензії на провадження освітньої діяльності, шляхом злиття або приєднання, переоформлення ліцензії здійснюється на основі ліцензій цих юридичних осіб.

5. Ліцензії на провадження освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти можуть бути анульовані з підстав, передбачених Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

6. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти передбачають спеціальні вимоги щодо доступності професійної (професійно-технічної) освіти для осіб з особливими освітніми потребами.

7. Інформація про видачу, розширення, звуження та анулювання ліцензії на провадження освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти суб'єктами, які видають ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

8. Ліцензування освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, у тому числі навчання на виробництві, здійснюється за професією або групою професій, віднесених до одного класу (підкласу) класифікаційного угруповання Національного класифікатора професій.

9. Контроль за дотриманням ліцензійних умов провадження освітньої діяльності здійснюються у встановленому порядку центральним органом виконавчої влади у сфері забезпечення якості освіти.

Стаття 40. Акредитація освітньої програми

1. Акредитація освітньої програми здійснюється центральним органом виконавчої влади у сфері забезпечення якості освіти та/або акредитованими громадськими фаховими об'єднаннями чи іншими акредитованими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів освіти відповідно до положень цього Закону, Закону України "Про освіту".

2. Акредитація освітньої програми є добровільною і проводиться за ініціативою закладу професійної (професійно-технічної) освіти, крім випадків передбачених цим Законом.

3. Акредитація освітньої програми є обов'язковою для закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які видають документи державного зразка.

4. Рішення про акредитацію освітньої програми підтверджується відповідним сертифікатом.

5. Сертифікат про акредитацію вперше видається за кожною акредитованою освітньою програмою строком до п'яти років, а під час другої та наступних акредитацій - безстроково. Інформація про видачу сертифіката вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

6. Зразок сертифіката про акредитацію, порядок його оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти.

Стаття 41. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти

1. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти є недержавними організаціями (установа, агенція, бюро тощо), які здійснюють оцінювання якості освітньої діяльності закладів освіти, надають рекомендації щодо забезпеченні якості професійної освіти.

2. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти акредитуються центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти у встановленому порядку.

3. Оцінювання якості освітньої діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти незалежною установою оцінювання та забезпечення якості освіти проводиться за заявою закладу освіти.

4. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості освіти видають закладам професійної (професійно-технічної) освіти сертифікати про результати оцінювання освітньої діяльності.

5. Результати оцінювання освітньої діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти незалежними установами оцінювання та

забезпечення якості професійної освіти враховуються при ліцензуванні та акредитації освітніх програм у порядку, визначеному законодавством.

Стаття 42. Інституційний аудит

1. Порядок та умови проведення інституційного аудиту у закладах професійної (професійно-технічної) освіти визначається цим Законом, Законом України “Про освіту”.

2. Інституційний аудит у закладах професійної (професійно-технічної) освіти проводиться у позаплановому порядку за ініціативою засновника, керівника, колегіального органу управління, вищого колегіального органу громадського самоврядування або наглядової (підкувальної) ради закладу освіти.

3. Інституційний аудит проводиться центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти.

4. За результатами проведення інституційного аудиту надаються висновок про якість освітньої діяльності закладу освіти, внутрішню систему забезпечення якості освіти, а також рекомендації щодо вдосконалення діяльності закладу освіти.

Стаття 43. Громадська акредитація закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. Громадська акредитація закладу професійної (професійно-технічної) освіти проводиться за ініціативою його керівника відповідно до вимог Закону України «Про освіту» на підставі договору.

2. Інформація про проведення та результати громадської акредитації закладу професійної (професійно-технічної) освіти оприлюднюється впродовж десяти днів з дня видачі сертифікату та надсилається до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти.

Стаття 44. Моніторинг якості професійної (професійно-технічної) освіти

1. Моніторинг якості професійної (професійно-технічної) освіти – це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей.

2. Моніторинг якості професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до цього Закону, Закону України “Про освіту”, інших нормативно-правових актів.

Стаття 45. Атестація та сертифікація педагогічних працівників

1. Атестація педагогічних працівників – це система заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання професійно-педагогічної діяльності педагогічних працівників.

2. Атестація педагогічних працівників може бути черговою або позачерговою. Педагогічний працівник проходить чергову атестацію не менше одного разу на п'ять років, крім випадків, передбачених законодавством.

3. Особам, які мають вищу, фахову передвищу чи професійну (професійно-технічну) освіту за іншою спеціальністю, заклад може присвоїти професійну кваліфікацію педагогічного працівника у разі підвищення кваліфікації фахового спрямування.

4. Особам, які мають вищу, фахову передвищу чи професійну (професійно-технічну) освіту за іншою спеціальністю та яким не було присвоєно професійну кваліфікацію педагогічного працівника, можуть бути призначені на посаду педагогічного працівника строком на один рік.

5. Рішення атестаційної комісії може бути підставою для звільнення педагогічного працівника з роботи у порядку, встановленому законодавством.

6. Положення про атестацію педагогічних працівників затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

7. Сертифікація педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до Закону України “Про освіту”.

Стаття 46. Професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних працівників

1. Кожен педагогічний працівник має право підвищувати кваліфікацію відповідно до Закону України «Про освіту» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

2. Загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічного працівника впродовж п'яти років не може бути меншою за 150 годин, з яких певна кількість годин має бути обов'язково спрямована на вдосконалення знань, вмінь і практичних навичок у частині роботи з особами з особливими освітніми потребами.

3. Підвищення кваліфікації є необхідною умовою атестації педагогічного працівника.

Стаття 47. Навчально-методичне та науково-методичне забезпечення професійної (професійно-технічної) освіти

1. Навчально-методичне та науково-методичне забезпечення професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється:

- 1) центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;
- 2) центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти;
- 3) науковими установами;

4) навчально-методичними та науково-методичними установами /організаціями у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, положення про які затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;

5) об'єднаннями організацій роботодавців.

2. Навчально-методичні та науково-методичні установи/організації у сфері професійної (професійно-технічної) освіти можуть:

1) розробляти пропозиції щодо освітньої політики;

2) здійснювати інформаційно-видавничу діяльність: підготовку, виготовлення й розповсюдження інформаційних і методичних матеріалів, а також періодичних, методичних та інших видань, що зареєстровані згідно із законодавством.

3) брати участь у науково-методичному забезпеченні оцінювання, проведенні акредитації освітніх програм, кваліфікаційних центрів, інституційного аудиту, моніторингу якості освіти, атестації закладів професійної (професійно-технічної) освіти, атестації та сертифікації педагогічних працівників та керівних кадрів, громадської акредитації закладів освіти;

4) реалізовувати інші функції, передбачені законодавством та їх установчими документами.

3. Навчально-методичні та науково-методичні установи/організації у сфері професійної (професійно-технічної) освіти здійснюють:

1) реалізацію законодавства України про освіту щодо удосконалення та оновлення змісту, форм і методів професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до позитивних змін у науці, техніці, технологіях виробництва чи сфері послуг та організації праці, надання конкретної методичної допомоги колективам закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

2) співпрацю та взаємодію з регіональними органами управління освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій, регіональними центрами оцінювання якості освіти, Державною службою якості освіти України, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, роботодавцями, з науковими, методичними, інформаційними установами та організаціями, закладами вищої та післядипломної освіти та іншими соціальними партнерами;

3) навчально-методичне, науково-методичне та інформаційне забезпечення освітньої діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти та надання їм допомоги у впровадженні в освітній процес досягнень науки, техніки, нових виробничих технологій, кращих педагогічних і виробничих практик та інноваційних педагогічних технологій;

4) моніторинг показників якості, збирання й аналіз повної, достовірної, всебічної інформації про реальний стан і тенденції розвитку професійної (професійно-технічної) освіти;

5) реалізацію заходів, спрямованих на забезпечення відповідності якісних показників професійної (професійно-технічної) освіти та професійного (професійно-технічного) навчання вимогам державної політики в сфері освіти;

6) підвищення кваліфікації керівників, педагогічних працівників та інших працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Організація та

здійснення методичного супроводу підвищення кваліфікації педагогічних працівників та керівних кадрів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, інших закладів освіти, підприємств, установ, організацій;

7) вивчення, узагальнення та впровадження інноваційного педагогічного і виробничого досвіду та новітніх педагогічних технологій;

8) супровід, організацію і проведення заходів з навчально-методичного і науково-методичного забезпечення;

9) методичний супровід розроблення проєктів програмно-методичної документації, методичного супроводу розробки стандартів освіти / освітніх програм, підручників, навчальних і методичних посібників, їх апробацію;

10) організацію навчально-методичної роботи у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;

11) здійснення дослідно-експериментальної та проєктної роботи щодо вдосконалення змісту, форм і методів навчання та виховання;

12) забезпечення експертної підтримки освітніх програм (навчальних планів), зокрема авторських, та запровадження гнучкої освітньої моделі здобуття повних і часткових професійних кваліфікацій у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;

13) методичний супровід підготовки документів із ліцензування діяльності з надання освітніх послуг пов'язаних із здобуттям професійної (професійно-технічної) освіти закладами освіти, підприємствами, установами, організаціями незалежно від їх форми власності і підпорядкування, інституційного аудиту, акредитації освітньої програми.

РОЗДІЛ VII

УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Стаття 48. Органи управління у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Управління у сфері професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється на принципах верховенства права, законності, прозорості, відповідальності, колегіальності, результативності.

2. До органів управління у сфері професійної (професійно-технічної) освіти належать:

Кабінет Міністрів України;
 центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки;
 центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти;
 державні органи виконавчої влади, яким підпорядковані заклади професійної (професійно-технічної) освіти;
 Верховна Рада Автономної Республіки Крим;
 Рада міністрів Автономної Республіки Крим;
 органи місцевого самоврядування.

Стаття 49. Повноваження Кабінету Міністрів України, центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки та інших державних органів у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. У сфері професійної (професійно-технічної) освіти Кабінет Міністрів України приймає нормативно-правові акти, визначені цим Законом та Законом України «Про освіту», а також здійснює повноваження, передбачені іншими законами України:

- 1) вживає заходів щодо забезпечення конституційного права особи на професійну (професійно-технічну) освіту;
- 2) забезпечує проведення державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти;
- 3) затверджує стратегію розвитку професійної (професійно-технічної) освіти;
- 4) організовує розроблення, затверджує та забезпечує виконання державних цільових програм у сфері професійної (професійно-технічної) освіти;
- 5) здійснює повноваження засновника державних закладів професійної (професійно-технічної) освіти або доручає їх здійснення уповноваженому ним органу;
- 6) забезпечує рівні умови розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти усіх форм власності;
- 7) визначає порядок розподілу державного фінансування професійної (професійно-технічної) освіти;
- 8) визначає порядок формування і розподілу субвенцій між бюджетами відповідно до чинного бюджетного законодавства;
- 9) затверджує державні пріоритети з підготовки фахівців та робітничих кадрів, їх перепідготовки та підвищення кваліфікації;
- 10) затверджує ліцензійні умови провадження освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти та визначає органи ліцензування закладів професійної (професійно-технічної) освіти;
- 11) затверджує порядок визнання професійних кваліфікацій, отриманих шляхом неформальної та інформальної освіти;
- 12) здійснює інші повноваження, передбачені законами України.

2. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки визначаються Законом України “Про освіту”, цим Законом, Положенням “Про Міністерство освіти і науки України”.

3. Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки:

- 1) забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері професійної (професійно-технічної) освіти;
- 2) розробляє стратегічні напрями розвитку професійної (професійно-технічної) освіти, забезпечує взаємодію з іншими складниками освіти;
- 3) формує мережу закладів професійної (професійно-технічної) освіти державної форми власності;

4) подає центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державного замовлення, пропозиції щодо показників державного замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів;

5) реалізує функції органу управління щодо закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які належать до сфери його діяльності;

6) встановлює порядок забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти та акредитації незалежних установ оцінювання якості професійної (професійно-технічної) освіти;

7) затверджує порядок проведення конкурсу на зайняття посади керівника державного закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

8) затверджує положення про форми здобуття професійної (професійно-технічної) освіти та організацію освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;

9) затверджує методику і порядок розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти;

10) здійснює відповідно до законодавства інші повноваження у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

4. Інші державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти:

1) беруть участь у реалізації державної політики в сфері професійної (професійно-технічної) освіти;

2) здійснюють аналіз, моніторинг якості освітньої діяльності закладів освіти, що перебувають у сфері їх управління, та розподіляють між ними державне фінансування;

3) за дорученням і в межах, встановлених Кабінетом Міністрів України, здійснюють повноваження засновника щодо державних закладів професійної (професійно-технічної) освіти, що перебувають у їхньому підпорядкуванні;

4) сприяють підприємствам, установам та організаціям у здійсненні професійно-практичної підготовки кадрів в умовах виробництва;

5) розробляють пропозиції щодо обсягів державного замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів, їх перепідготовку та підвищення кваліфікації;

6) здійснюють інші повноваження, передбачені цим Законом, Законом України «Про освіту» та іншими законами України.

5. Державні органи, до сфери управління яких належать заклади професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання, мають право своїми нормативними актами встановлювати особливі вимоги до створення та управління закладами професійної (професійно-технічної) освіти, прийому на посади керівників та педагогічних працівників, визначати правила прийому осіб на навчання, організацію освітнього процесу, порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб у заклади професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання.

Стаття 50. Повноваження центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти

1. Повноваження центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти визначаються Законом України “Про освіту”, цим Законом, Положенням Про Державну службу якості освіти України.

2. Центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти:

1) проводить акредитацію освітніх програм у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;

2) надає рекомендацій закладам професійної (професійно-технічної) освіти щодо організації та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості професійної освіти;

3) здійснює відповідно до законодавства інші повноваження у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

Стаття 51. Повноваження органів місцевого самоврядування та Верховної Ради Автономної Республіки Крим у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Повноваження обласних та м. Києва і Севастополя органів місцевого самоврядування та Верховної Ради Автономної Республіки Крим у сфері професійної (професійно-технічної) освіти визначаються Законом України “Про освіту”, цим Законом, іншими нормативно-правовими актами.

2. Органи обласних та м. Києва і Севастополя місцевого самоврядування та Верховної Ради Автономної Республіки Крим у сфері професійної (професійно-технічної) освіти:

1) розробляють, затверджують та виконують регіональні програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти для забезпечення підготовки кваліфікованих робітників та фахівців;

2) здійснюють ліцензування закладів професійної (професійно-технічної) освіти усіх форм власності та підпорядкування відповідної адміністративно-територіальній одиниці на право здійснення освітньої діяльності у сфері професійної освіти;

3) здійснюють матеріально-технічне і фінансове забезпечення закладів професійної (професійно-технічної) освіти, аналіз та контроль за провадженням їх фінансово-господарської діяльності;

4) проводять моніторингові дослідження потреб регіонального ринку праці, формують та розміщують регіональне замовлення на підготовку кваліфікованих робітників та фахівців;

5) здійснюють контроль за виконанням показників регіонального і державного замовлення на підготовку кваліфікованих робітників та фахівців;

6) складають середньостроковий прогноз потреби у кваліфікованих робітниках та фахівцях на регіональному ринку праці;

7) здійснюють контроль за організацією освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;

8) призначають на посаду директорів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, фінансування яких здійснюється з відповідних бюджетів, за результатами конкурсів шляхом укладення строкового трудового договору (контракту);

9) оприлюднюють офіційну звітність про отримані та використані кошти, а також перелік та вартість товарів, робіт, послуг, спрямованих на потреби кожного із заснованих ними закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

10) заохочують, преміюють та притягують до дисциплінарної відповідальності призначених директорів закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

здійснюють інші повноваження передбачені іншими законами України.

Стаття 52. Наглядова рада закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. У закладі професійної (професійно-технічної) освіти за рішенням засновника та відповідно до установчих документів закладу професійної (професійно-технічної) освіти утворюється наглядова рада.

2. Порядок формування наглядової (підзвітної) ради, її відповідальність, перелік і строк повноважень, а також порядок її діяльності визначаються Законом України “Про освіту”, цим Законом та установчими документами закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

3. Наглядова рада має повноваження щодо:

1) затвердження плану розвитку закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

2) нагляду за дотриманням установчих документів закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

3) участі у проведенні конкурсного відбору керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

4) ініціювання проведення позапланового інституційного аудиту діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти (не більше одного разу впродовж терміну повноважень наглядової ради);

5) внесення подання засновнику щодо дострокового розірвання контракту з керівником закладу професійної (професійно-технічної) освіти у випадках, передбачених законодавством, установчими документами закладу професійної (професійно-технічної) освіти або трудовим договором (контрактом);

6) здійснення інших повноважень, визначених законом, установчими документами закладу професійної (професійно-технічної) освіти та дорученнями засновника.

4. Наглядова рада має право вносити засновнику та вищому колегіальному органу громадського самоврядування закладу професійної (професійно-технічної) освіти подання про призначення, заохочення або відкликання з посади керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти з підстав, передбачених законодавством, статутом або трудовим договором (контрактом).

5. Порядок формування складу наглядової ради, строк дії її повноважень, функції, порядок діяльності визначаються статутом закладу професійної (професійно-технічної) освіти. До складу наглядової ради не можуть входити здобувачі освіти та працівники закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

6. Наглядова рада реалізує інші права, визначені законодавством та установчими документами закладу освіти.

Стаття 53. Педагогічна рада закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. Педагогічна рада є основним постійно діючим колегіальним органом управління закладу професійної (професійно-технічної) освіти (структурного підрозділу закладу професійної (професійно-технічної) освіти).

Повноваження педагогічної ради визначаються цим Законом, статутом закладу професійної (професійно-технічної) освіти та положеннями про структурні підрозділи закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Педагогічна рада утворюється за наявності не менше трьох педагогічних працівників. Усі педагогічні працівники зобов'язані брати участь у засіданнях педагогічної ради. Головою педагогічної ради є керівник закладу професійної (професійно-технічної) освіти (структурного підрозділу, закладу професійної (професійно-технічної) освіти).

До складу педагогічної ради можуть входити керівники виборних органів первинних профспілкових організацій (за наявності).

3. Педагогічна рада:

схвалює перспективний план розвитку та річний план роботи;

схвалює освітню (освітні) програму (програми), зміни до неї (них) та оцінює результати її (їх) виконання;

схвалює правила внутрішнього розпорядку закладу професійної (професійно-технічної), положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти, що повинна включати систему та механізми забезпечення академічної доброчесності, порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності, види академічної відповідальності педагогічних працівників та здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти за конкретні порушення академічної доброчесності;

розглядає питання щодо вдосконалення і методичного забезпечення освітнього процесу;

приймає рішення щодо переведення здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, їх відрахування, притягнення до відповідальності за невиконання обов'язків, а також щодо відзначення, морального та матеріального заохочення здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти та інших учасників освітнього процесу;

розглядає питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їх творчої ініціативи, визначає заходи щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, формує та затверджує річний план підвищення

кваліфікації педагогічних працівників, формує річний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

приймає рішення щодо визнання результатів підвищення кваліфікації педагогічного працівника, отриманих ним поза закладами освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою;

може ініціювати проведення позапланового інституційного аудиту, громадської акредитації, зовнішнього моніторингу якості освіти та/або освітньої діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

розглядає інші питання, віднесені законом та/або статутом закладу освіти до її повноважень.

4. Засідання педагогічної ради є правомочним, якщо на ньому присутні не менше двох третин її складу. Рішення з усіх питань приймаються більшістю голосів від її складу. У разі рівного розподілу голосів голос голови педагогічної ради є визначальним. Рішення педагогічної ради оформлюються протоколом її засідання, підписуються головою та секретарем педагогічної ради.

5. Рішення педагогічної ради, прийняті в межах її повноважень, вводяться в дію наказами керівника закладу освіти та є обов'язковими до виконання всіма учасниками освітнього процесу у закладі професійної (професійно-технічної) освіти.

Стаття 54. Громадське самоврядування в закладі професійної (професійно-технічної) освіти

1. Громадське самоврядування в закладі професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до Закону України «Про освіту», цього Закону, установчих документів закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

2. У закладі професійної (професійно-технічної) освіти можуть діяти:
органи самоврядування працівників закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

органи самоврядування здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти;

органи батьківського самоврядування.

Стаття 55. Органи самоврядування працівників закладу професійної (професійно-технічної) освіти

1. Вищим органом громадського самоврядування працівників закладу освіти є загальні збори колективу закладу освіти.

2. Порядок та періодичність скликання (не менш як один раз на рік), порядок прийняття рішень, чисельність, склад загальних зборів трудового колективу, інші питання діяльності, що не врегульовані законодавством, визначаються статутом і колективним договором закладу.

3. Загальні збори трудового колективу розглядають і схвалюють:

- 1) правила внутрішнього трудового розпорядку;
  - 2) склад комісії з трудових спорів та з питань охорони праці;
  - 3) внесення змін до (нову редакцію) статуту закладу професійної (професійно-технічної) освіти;
  - 4) проект колективного договору.
4. Загальні збори можуть здійснювати інші повноваження, визначені законодавством.
5. Рішення загальних зборів трудового колективу підписуються головуючим на засіданні та секретарем.
6. Рішення загальних зборів трудового колективу, прийняті у межах їх повноважень, є обов'язковими до виконання всіма працівниками закладу.

Стаття 56. Органи самоврядування здобувачів освіти

1. У закладах професійної (професійно-технічної) освіти та їх структурних підрозділах може діяти самоврядування здобувачів освіти.
2. Самоврядування здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до Закону України “Про освіту”, цього Закону та положення про самоврядування здобувачів освіти в закладі професійної (професійно-технічної) освіти (у разі його наявності).
3. Самоврядування здобувачів освіти здійснюється здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти безпосередньо і через органи самоврядування здобувачів освіти.
4. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти мають рівні права на участь в самоврядуванні здобувачів освіти, мають право вільно обирати та бути обраними в робочі органи (робочі групи), дорадчі (консультативні), виборні та інші органи самоврядування здобувачів освіти.
5. Самоврядування здобувачів освіти може здійснюватися на рівні групи, структурного підрозділу закладу професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема філії, закладу освіти.
6. Органи самоврядування здобувачів освіти створюються за ініціативою здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти.
7. Керівник закладу професійної (професійно-технічної) освіти сприяє та створює умови для діяльності органів самоврядування здобувачів освіти.
8. Інші учасники освітнього процесу не можуть перешкоджати і втручатися в діяльність органів самоврядування здобувачів освіти.
9. Органи самоврядування здобувачів освіти мають право:
  - 1) брати участь в обговоренні питань освітнього процесу, експериментальної та інноваційної діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти, науково-дослідної роботи, організації дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;
  - 2) проводити просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи та/або ініціювати їх проведення перед керівництвом закладу освіти;
  - 3) брати участь у заходах (процесах) із забезпечення якості освіти відповідно до процедур внутрішньої системи забезпечення якості освіти, брати

участь в опитуваннях щодо рівня задоволення якістю освітнього процесу в закладі під час інституційного аудиту;

4) захищати права та інтереси здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти;

5) вносити пропозиції до плану роботи закладу професійної (професійно-технічної) освіти, змісту освітніх програм.

10. Діяльність органів самоврядування здобувачів освіти не може призводити до порушення законодавства, установчих документів закладу професійної (професійно-технічної) освіти, правил внутрішнього розпорядку, прав та законних інтересів інших учасників освітнього процесу.

Стаття 57. Регіональна рада професійної (професійно-технічної) освіти

1. Регіональна рада професійної (професійно-технічної) освіти є консультативно-дорадчим органом, що створюється у кожній адміністративно-територіальній одиниці (регіоні) для визначення та реалізації регіональної політики у сфері професійної освіти.

2. До складу регіональної ради професійної (професійно-технічної) освіти входять представники:

- 1) органів місцевого самоврядування;
- 2) обласних державних адміністрацій;
- 3) закладів професійної (професійно-технічної) освіти;
- 4) роботодавців (об'єднання роботодавців), у тому числі їх регіональних відділень;

5) професійних та громадських об'єднань.

3. Регіональні ради професійної (професійно-технічної) освіти:

1) сприяють формуванню та реалізації регіональної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти;

2) розробляють пропозиції щодо формування регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих робітників та фахівців;

3) формують пропозиції щодо мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти та забезпечення їх фінансування;

4) сприяють залученню вітчизняних та іноземних інвесторів, міжнародних проектів для розвитку професійної (професійно-технічної) освіти регіону;

5) координують діяльність регіональної мережі професійної (професійно-технічної) освіти та зацікавлених сторін;

6) розробляють пропозиції щодо модернізації та вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників;

7) організовують проведення заходів з обміну та поширення досвіду щодо удосконалення регіональних програм розвитку професійної (професійно-технічної) освіти.

4. Регіональні ради створюються обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями. Повноваження регіональної ради визначаються Типовим Положенням про регіональну раду

професійної (професійно-технічної) освіти, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 58. Діяльність професійних об'єднань, роботодавців, їх організацій та об'єднань у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Професійні об'єднання, роботодавці, їх організації та об'єднання можуть брати участь у:

1) реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, розробленні проектів законодавчих, інших нормативно-правових актів, державних/регіональних програм розвитку професійної (професійно-технічної) освіти;

2) проведенні моніторингу, аналізу і прогнозуванні потреб у кадрах з професійною (професійно-технічною) освітою на ринку праці;

3) визначенні обсягу та напрямів професійної підготовки у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;

4) створенні та удосконаленні матеріально-технічної бази закладів професійної (професійно-технічної) освіти, створені на їх базі сучасних навчально-практичних центрів галузевого спрямування, наданні фінансової допомоги для забезпечення діяльності та розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

5) розробленні стандартів професійної (професійно-технічної) освіти;

6) проведенні оцінювання професійних кваліфікацій випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

7) здійсненні громадського контролю за якістю професійної (професійно-технічної) освіти;

8) забезпеченні здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти місцями для проходження виробничої практики та виробничого навчання;

9) працевлаштуванні випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

10) організації стажування та підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань, професійних об'єднань можуть:

1) входити до складу колегіальних органів, що здійснюють акредитацію освітніх програм;

2) надавати фінансову підтримку закладам професійної (професійно-технічної) освіти;

3) входити до складу наглядових рад та кваліфікаційних комісій закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

4) брати участь у формуванні показників державного, регіонального замовлення на підготовку кадрів з професійної (професійно-технічної) освіти;

5) сприяти розвитку професійної (професійно-технічної) освіти іншими не забороненими законодавством способами.

Стаття 59. Здійснення нагляду (контролю) у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. У сфері професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється державний нагляд (контроль) та громадський контроль за діяльністю закладів професійної (професійно-технічної) освіти незалежно від форми власності, типу та належності до сфери управління, а також підприємств, установ та організацій, що здійснюють професійну освіту і навчання.

2. Державний нагляд (контроль) у сфері професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його регіональними територіальними органами. Повноваження центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його регіональних територіальних підрозділів визначаються Законом України «Про освіту», цим Законом, Положенням Про Державну службу якості освіти України.

3. Єдиною формою державного нагляду (контролю) в сфері професійної (професійно-технічної) освіти є інституційний аудит.

4. Особливості проведення інституційного аудиту у сфері професійної (професійно-технічної) освіти встановлюється цим Законом.

5. Громадський контроль у сфері професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється громадськими організаціями, які реалізують свої повноваження відповідно до законодавства, представниками роботодавців, іншими суб'єктами громадянського суспільства.

Розділ VIII ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Стаття 60. Фінансування професійної (професійно-технічної) освіти

1. Фінансування закладів професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється за рахунок коштів:

державного бюджету;
місцевих бюджетів;
фізичних та юридичних осіб;
інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

2. Невикористані в поточному році бюджетні та кошти спеціального бюджету закладу професійної (професійно-технічної) освіти не можуть бути вилучені з рахунку закладу професійної (професійно-технічної) освіти, крім передбачених чинним законодавством випадків.

3. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти та особи, які здійснюють їх матеріальне та (або) фінансове забезпечення, користуються податковими, митними та іншими пільгами згідно із законодавством.

4. Здобувачам професійної (професійно-технічної) освіти під час виробничого навчання або виробничої практики, за смостійно виконану роботу та (або) надані послуги нараховується оплата праці за фактично виконаний обсяг робіт відповідно до встановлених норм праці та укладених договорів між закладами професійної(професійно-технічної) освіти та роботодавцем про навчально-виробничу практику .

5. Частина оплати плати (до 50 відсотків), нарахованої здобувачам професійної (професійно-технічної) освіти під час виробничого навчання або виробничої практики за виконану роботу та (або) надані послуги, може спрямовуватись на рахунок закладу професійної (професійно-технічної) освіти для провадження його статутної діяльності, зокрема на премії або інші заохочення учасників освітнього процесу.

6. Розмір відсотків оплати плати, нарахованої здобувачам професійної (професійно-технічної) освіти під час виробничого навчання або виробничої

практики встановлюється у договірному порядку.

7. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти можуть надавати платні освітні та інші послуги на підставі відповідного договору, що укладається між закладом професійної (професійно-технічної) освіти та іншими особами.

8. На заклади професійної (професійно-технічної) освіти, що здійснюють підготовку кваліфікованих кадрів для сільського господарства, поширюються пільги та преференції, запроваджені для виробників сільськогосподарської продукції.

9. Для здобуття професійної (професійно-технічної) освіти можуть запроваджуватися державні програми пільгового кредитування.

10. Фінансування здобуття профільної середньої освіти професійного спрямування в закладах професійної(професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до законодавства у сфері загальної середньої освіти.

11. Фінансування здобуття фахової передвищої освіти в закладах професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до законодавства для закладів фахової передвищої освіти.

12.Фінансування державного замовлення на здобуття професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти здійснюється відповідно до кількісних показників здобувачів професій та спеціальностей із урахуванням розрахунку забезпечення загальносуспільних потреб центральним органом виконавчої влади у сфері економічного розвитку і торгівлі.

13. Здобуття професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти за державним замовленням є безоплатним для здобувачів і не передбачає внесення плати за навчання у межах, визначених освітньою та/або освітньо-професійною програмою чи індивідуальним навчальним планом у державних і комунальних закладах освіти. Фінансування підготовки фахових молодших бакалаврів на основі державного замовлення не включає витрат, що здійснюються за рахунок освітньої субвенції з державного бюджету на здобуття профільної середньої освіти.

14. Фінансування регіонального замовлення на здобуття професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти формуються за професіями та спеціальностями з урахуванням прогнозу забезпечення потреб регіонального ринку праці, визначеними Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями в установленому ними порядку.

15. Здобуття професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти за регіональним замовленням є безоплатним для здобувачів і не передбачає внесення плати за навчання у межах, визначених освітньо-професійною програмою та індивідуальним навчальним планом у державних і комунальних закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Фінансування підготовки фахових молодших бакалаврів на основі регіонального замовлення не включає витрат, що здійснюються за рахунок освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам для здобуття повної загальної середньої освіти.

Стаття 61. Матеріально-технічна база і правовий режим майна закладів професійної (професійно-технічної) освіти

1. Матеріально-технічна база закладів професійної (професійно-технічної) освіти включає: будівлі, споруди, землю, в тому числі сільськогосподарського призначення, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші матеріальні цінності, що перебувають на їх балансі.

2. Майно закріплюється за державним або комунальним закладом професійної (професійно-технічної) освіти на праві оперативного управління і не може бути предметом застави, а також не підлягає вилученню або передачі у власність юридичним і фізичним особам без згоди органу, до сфери управління якого належить заклад професійної (професійно-технічної) освіти, та наглядової ради закладу професійної (професійно-технічної) освіти, крім випадків, передбачених законодавством.

3. Майно та/або обладнання державного або комунального закладу професійної (професійно-технічної) освіти може бути передано у оренду фізичній та/або юридичній особі у порядку та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України, у разі, коли це не погіршує умов здійснення освітньої діяльності закладом професійної (професійно-технічної) освіти, або соціально-побутових умов здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти та працівників такого закладу.

4. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти самостійно розпоряджаються надходженнями від господарської, а також іншої статутної діяльності, у порядку, визначеному законодавством.

5. Правовий режим майна закладів професійної (професійно-технічної) освіти приватної форми власності визначається відповідно до законодавства.

6. Землекористування та реалізація прав власника земельних ділянок, у тому числі набуття відповідних прав на землю, здійснюються закладами професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до Земельного кодексу України.

7. Державні і комунальні заклади професійної (професійно-технічної) освіти мають право розміщувати на вкладних (депозитних) рахунках в банках державного сектору економіки тимчасові вільні бюджетні кошти, отримані за надання платних послуг, у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

8. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти державної та комунальної форми власності, а також їх структурні підрозділи не підлягають приватизації та використанню не за освітнім призначенням, крім випадків, визначених законодавством.

9. У разі ліквідації закладів професійної (професійно-технічної) освіти державної або комунальної форми власності їх кошти та майно, а також, кошти, одержані від їх реалізації, у встановленому законодавством порядку використовуються для розвитку професійної (професійно-технічної) освіти.

Стаття 62. Публічно-приватне (державно-приватне) партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Правові засади публічно-приватного (державно-приватного) партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти визначаються Конституцією України, Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про державно-приватне партнерство», «Про освіту», цим Законом та іншими актами законодавства, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

2. Публічне-приватне (державно-приватне) партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється на основі договорів між органами влади та приватними партнерами.

3. Публічно-приватне (державно-приватне) партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти може передбачати, зокрема:

забезпечення безперервного здобуття професійних кваліфікацій впродовж життя;

розроблення професійних стандартів та стандартів освіти;

удосконалення Національної рамки кваліфікацій та формування Національної системи кваліфікацій;

створення та спільне фінансування сучасного освітнього простору (навчально-практичних центрів, лабораторій, майстерень тощо) закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

моніторинг професійної траєкторії випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

обстеження умов працевлаштування випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

здійснення заходів, спрямованих на популяризацію робітничих професій та професійну орієнтацію населення;

проведення конкурсів фахової майстерності та інших заходів.

Розділ IX

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 63. Міжнародне співробітництво у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Держава сприяє міжнародному співробітництву, культурному обміну у сфері професійної (професійно-технічної) освіти і здійснює заходи щодо розвитку та зміцнення взаємовигідного міжнародного співробітництва у сфері професійної (професійно-технічної) освіти в рамках двосторонніх і багатосторонніх міжнародних договорів і угод.

2. Основними напрямками міжнародного співробітництва є:

1) участь у міжнародних проектах та залучення експертів до модернізації системи професійної (професійно-технічної) освіти;

2) поширення впровадження дуальної форми навчання у системі професійної (професійно-технічної) освіти;

3) проходження професійно-практичної підготовки іноземних громадян в Україні;

4) організація здобуття професійної (професійно-технічної) освіти, проходження професійно-практичної підготовки громадянами України за кордоном;

5) участь у програмах двостороннього та багатостороннього міжнародного обміну здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти та стажування педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

6) участь у міжнародних освітніх та наукових проектах;

7) організація і участь у міжнародних конференціях, семінарах, круглих столах та інших заходах;

8) розроблення спільних з іноземними закладами освіти освітніх програм/стандартів;

9) спільна видавнича діяльність.

3. Валютні, матеріальні надходження від зовнішньоекономічної діяльності використовуються закладами (установами) професійної (професійно-технічної) освіти для забезпечення їх власної статутної діяльності згідно із законодавством.

Стаття 64. Міжнародна академічна мобільність

1. Міжнародна академічна мобільність здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти та педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти реалізується шляхом їх участі у програмах двостороннього та багатостороннього міжнародного обміну здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти та педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

2. За здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти, зберігається його статус та місце навчання у відповідному закладі професійної (професійно-

технічної) освіти України за умови продовження здобуття ними професійної (професійно-технічної) освіти в Україні за однією з визначених Законом форм здобуття освіти (крім очної), зокрема шляхом оформлення індивідуального навчального плану. Такі особи зобов'язані пройти відповідно до законодавства атестацію (оцінювання результатів навчання) та/або отримання відповідного документа про освіту.

3. Участь у програмах міжнародного обміну незалежно від їх тривалості не є підставою для припинення виплати особам стипендій Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших стипендій, позбавлення відзнак (заохочень) тощо (крім випадків припинення громадянства України).

4. За педагогічними працівниками закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які беруть участь у програмах міжнародного обміну, зберігається місце роботи у відповідному закладі освіти України. На час тимчасової відсутності працівника на відповідну посаду може бути призначена інша особа за строковим трудовим договором відповідно до законодавства.

Розділ X

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2021 року.

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про професійно-технічну освіту» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 32, ст. 215).

3. Установити, що:

1) до приведення нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом термін «професійно-технічна освіта» та похідні від нього терміни прирівнюються до терміну «професійна (професійно-технічна) освіта» та похідних від нього термінів;

2) освітня діяльність за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, що започаткована до набрання чинності Закону «Про освіту», продовжується у межах строку навчання за відповідною програмою з видачою диплома молодшого спеціаліста;

3) заклади професійної (професійно-технічної) освіти, які започатковують підготовку фахових молодших бакалаврів, компетентності яких відповідають п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій, протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом здійснюють ліцензування такої діяльності та акредитацію освітніх програм в загальному порядку;

4) атестовані та акредитовані заклади професійної (професійно-технічної) освіти з певних професій і спеціальностей мають право видавати випускникам

документи державного зразка до завершення терміну дії відповідних свідоцтв/рішень про атестацію та акредитацію.

4. У Законі України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 38-39, ст. 380):

1) частину другу статті 43 викласти в такій редакції:

«2. Освітня діяльність провадиться на підставі ліцензії, що видається органом ліцензування відповідно до законодавства:

для закладів вищої, післядипломної, фахової передвищої освіти – центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;

для закладів дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти та для закладів післядипломної освіти в сфері професійної (професійно-технічної) освіти – Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.».

2) абзац п'ятнадцятий частини першої статті 53 викласти в такій редакції:

«трудова діяльність у позанавчальний час та трудову діяльність у навчальний час під час виробного навчання та виробничої практики, а також під час здобуття освіти за дуальною формою;»;

5. Рекомендувати засновникам, керівникам закладів професійної (професійно-технічної) освіти протягом п'яти років з дня набрання чинності цим Законом привести установчі документи закладів (професійно-технічної) освіти у відповідність із цим Законом.

6. Кабінету Міністрів України внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 № 1170 «Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне стахування», виклавши абзаци перший і другий п. 9 розділу II Переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, в наступній редакції:

«9. Витрати на підготовку та перепідготовку кадрів (крім суми заробітної плати, що зберігається за основним місцем роботи працівників, під час їх навчання з відривом від виробництва в системі підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів), а саме:

витрати на оплату навчання працівників у закладах вищої/професійної (професійно-технічної) освіти та установах підвищення кваліфікації, оплату праці при здійсненні професійної підготовки, перепідготовки кадрів, навчально-виробничої практики здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти;».

7. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

розробити та затвердити нормативно-правові акти, що впливають із цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Голова Верховної Ради
України**

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Констанкевич Ірина Мирославівна
Сертифікат: 20B4E4ED0D30998C04000000CEB2290009D36C00
Дійсний до: 17.12.2020 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 238д9/2-2020/179987 від 08.10.2020

229875